

ŚRUTAVEGĀYA

*te stotavyā ajadabaravañjādayaḥ ṣaṣṣatāni
saṃkhyā yeṣāṃ aticarati saṃpūraṇīyā triṣaṣṭyā
yeṣāṃ rūpeṣu kila guṇavṛddhī viśiṣyeta eva
ye ca prāyeṇa samabhihitāḥ seṭ ca veṭ cety aṇiṭ ca*

*yeṣāṃ śāstreṣu subahuvideṣv artham anveṣaṇena
sarveṣu vyākaraṇapadakoṣeṣu kautūhalena
vyutpattiṃ ca prathamadivasebhyo samārabhya satyām
nirdeṣṭuṃ vā parikathayituṃ vā punaḥ śakta ekaḥ*

*viśvān vedān parisamanugatyottamān ye catvāraḥ
ṛksāmātharvayajur iti nāmāni yāḥ saṃhitā vā
yāny ākhyātāni śatapathachāndogyakauṣītakīti
anyāny evaṃ gaṇayitum aśakyāni vā brāhmaṇāni*

*keneśātmādibhir upaṇiṣadbhiḥ sadā saṃyutāni
yāny anyābhiś ca bṛhadatiriktāni vāraṇyakāni
nāpasmr̥tyaikadaśaparimāṇāni sūtrāṇi yeṣu
gṛhyaśrautāni ca paridadhe śulvadharmāni cāpi*

*yeṣāṃ arthā aśanaśayanābhyām samārabhya śeṣe
vistīryante yabhanakhudane vyāpnuvantāḥ samantāt
āryāṇām saṃpariviniravānvādibhiḥ saṃdadhānāḥ
bhāṣāyā eva suviracitā dhātavaḥ śrautavegāḥ*

श्रुतवेगाय

ते स्तोतव्या अजदबरवञ्जादयः षट् शतानि
संख्या येषामतिचरति सम्पूरणीया त्रिषष्ट्या ।
येषां रूपेषु किल गुणवृद्धी विशिष्येत एव
येच प्रायेण समभिहिताः सेट् च वेट् चेत्यनिट् च ॥१॥

येषां शास्त्रेषु सुबहुविधेष्वर्थमन्वेषणेन
सर्वेषु व्याकरणपदकोशेषु कौतूहलेन ।
व्युत्पत्तिं च प्रथमदिवसेभ्यो समारभ्य सत्याम्
निर्देष्टुं वा परिकथयितुं वा पुनः शक्त एकः ॥२॥

विश्वान्वेदान्परिसमनुगत्योत्तमान्ये चत्वारः
ऋक्सामाथर्वयजुरिति नामानि याः संहिता वा ।
यान्याख्यातानि शतपथछान्दोग्यकौशीतकीति
अन्यान्येवं गणयितुमशक्यानि वा ब्राह्मणानि ॥३॥

केनेशात्मादिभिरुपनिषद्भिः सदा संयुतानि
यान्यन्याभिश्च बृहदतिरिक्तानि वारण्यकानि ।
नापस्मृत्यैकदशपरिमाणानि सूत्राणि येषु
गृह्यश्रौतानि च परिदधे शुल्वधर्माणि चापि ॥४॥

येषामर्था अशनशयनाभ्यां समारभ्य शेषे
विस्तीर्यन्ते यभनखुदने व्याप्नुवन्तः समन्तात् ।
आर्याणां सम्परिविनिरवान्वादिभिः संदधानाः
भाषाया एव सुविरचिता धातवः रौतवेगाः ॥५॥